

**Wybrana bibliografia adnotowana
literatury dla dzieci
kształtująca rozwój emocjonalny
i społeczno- moralny**

Przygotowała: mgr Sylwia Pasterska

Wstęp

Prezentowana praca ma na celu przybliżenie rodzicom, wychowawcom i opiekunom dzieci literatury, która może być pomocna w procesie kształtowania postaw etyczno-moralnych podopiecznych.

W moim opracowaniu chcę zwrócić uwagę na znaczenie literatury i jej rolę w wielkim dziele, jakim jest wychowywanie dziecka, aby stało się wartościowym człowiekiem zarówno dla siebie jak i innych.

Proponowana w tej pracy literatura dla wychowawców, rodziców i opiekunów dzieci wspomaga i ułatwia dzieciom przyswojenie tych właśnie umiejętności, które w przyszłości z pewnością zaowocują wysokim stadium rozwoju moralnego.

Dzisiejszy świat obfitujący we wszelakie dobra materialne, szeroką dostępność do informacji, możliwości rozwoju, z jednej strony jawi się jako nieograniczone pole możliwości, z drugiej zaś onieśmiela, rodzi frustracje, wyklucza słabszych i wrażliwych.

Literatura, którą proponuję, może w znacznym stopniu ułatwiać dziecku stopniowe dorastanie, osvajanie się zarówno z przykrościami jak i radościami, które niesie codzienność.

Nie bez znaczenia, w rozwoju emocjonalnym i społeczno-moralnym, jest relacja dziecka z osobą, która jest lektorem owych bajek, opowieści i metafor. To właśnie więzi emocjonalne łączące małego słuchacza z osobą, która czyta, są doskonałym pasem transmisyjnym dla wartości, ideałów i wzorców zachowań zawartych w utworach.

Bibliografia, którą prezentuje ta praca, może właśnie służyć tym wychowawczym celom, może ułatwić poszukiwania odpowiedniej literatury wspomagającej zaszczepianie w młodym człowieku poczucia jego wartości nawet wówczas, gdy popełnia błędy.

Dzisiejszy rynek wydawniczy oferuje ogrom różnej literatury dla dzieci. Z tej mnogości trudno niekiedy wybrać wartościowe i interesujące pozycje, które spełnią oczekiwania dorosłych i potrzeby małych słuchaczy.

Stąd mój pomysł, aby w trosce o ułatwienie odszukania właściwej pozycji, przygotować bibliografię adnotowaną literatury dziecięcej o szczególnych walorach edukacyjno-wychowawczych kształtującą rozwój emocjonalny i społeczno- moralny dziecka .

Proponowana literatura przeznaczona jest dla dzieci będących w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Można również wspierać się tymi pozycjami literackimi również po pierwszym etapie edukacyjnym w celu głębszych rozważań etyczno- moralnych.

Mam nadzieję, że przygotowana bibliografia będzie przewodnikiem po lekturze nie tylko dla nauczycieli, ale również rodziców, którzy poszukują literatury będącej nośnikiem wartości i wspomagającej rozwój emocjonalny dziecka.

W poszukiwaniu wartościowej literatury postanowiłam skupić się na zasobach biblioteki Zespołu Szkół Publicznych w Kaliskach, aby bazować na książkach, które znam i które mogę wziąć do ręki. Większość pozycji znajdujących się w tym spisie, to książki wydane w ostatnich latach, choć zdarzają się też wyjątki od tej reguły. Do nich należą między innymi książki z serii „Poczytaj mi Mamo” Zdzisława Nowaka. Wydały mi się niezwykle aktualne ze względu na poruszaną tematykę, zachwyciły zawartą w nich mądrością. Świadomie pominęłam pozycje należące do światowej klasyki dziecięcej, dzieła literatury dziecięcej powszechnie znane typu: bajki Perraulta, baśnie braci Grimm, Andersena itp. Zwracałam też uwagę na obszerność książek. Wybierałam raczej utwory niewielkich rozmiarów. Wyszłam z założenia, że krótsze utwory lepiej sprawdzają się do wykorzystania podczas lekcji, jak również czytania „na dobranoc”.

Praca przybliży potencjalnemu odbiorcy 60 pozycji książkowych. Każda proponowana lektura zawiera skrócony opis bibliograficzny przygotowany według normy PN-ISO 690:2012.

Informacja i dokumentacja, adnotację odwołującą się do treści i problematyki utworu oraz słowa klucze- nazwy konkretnych emocji, wartości, uczuć, które są przesłaniem, ideowym nośnikiem utworu.

Celem słów kluczowych jest ułatwienie szybkiego odnalezienie odpowiedniej pozycji książkowej wskazującej konkretne emocje, wartości, konkretnego problemu. Słowa kluczowe umieściłam poniżej każdego opisu. Również przygotowałam ich alfabetyczny spis z numerami pozycji zawierających poruszane zagadnienia. **Dla zainteresowanych konkretnymi autorami, umieściłam alfabetyczny wykaz nazwisk twórców** proponowanej literatury z numerami pozycji ich dotyczącymi.

1. Bajki Ezopa. Dom Wydawniczy Bellona. Warszawa 1998. ISBN 83-11-08843-8

To wydanie bajek legendarnego Ezopa, uznanego za twórcę bajki zwierzęcej zachwyca swą szatą graficzną. Wysublimowane, wykonane w stylu wiktoriańskim ilustracje, zachęcają do lektury tych krótkich, ale jakże treściwych historyjek. Każda bajka na końcu zawiera wyszczególniony w ramce morał. Bajki mogą stanowić dla młodego czytelnika drogowskaz życia z zasadami. Dla nauczyciela mogą być doskonałym wstępem do dyskusji nad konkretnymi wartościami.

dobro, zło, prawda, sprawiedliwość, odwaga, poczucie wartości, egoizm, siła, spryt, mądrość, dobro, zło, prawda, sprawiedliwość, odwaga, poczucie, egoizm, pomoc innym, próżność, klótnia, przemoc, wytrwałość, niepowodzenie, przyjaźń, wolność, uczciwość, szczęście, niewdzięczność,

trudności, ciekawość, kłamstwo, praca, pokora

2. Bourgeois Paulette: Franklin boi się ciemności. Wydawnictwo DEBIT. Bielsko-Biała 2005. ISBN 978-83-7167-381-8

Bajki o Franklinie kanadyjskiego duetu: autorki tekstu Paulette Bourgeois i ilustratorki Brendy Clark cieszą się dużą

popularnością wśród najmłodszych czytelników. Te krótkie, proste i pięknie ilustrowane historyjki mogą stanowić punkt wyjścia do dyskusji z maluchami o sprawach ważnych, oswajać ich strachy, uczyć wartości.

Mały Franklin bardzo boi się ciemności. Pewnego razu wyrusza w świat, żeby szukać pomocy. Podczas podróży spotyka różne zwierzęta i okazuje się, że każde z nich boi się czegoś innego.

strach, ciemność, lęk

3. **Bourgeois Paulette: Franklin idzie do szkoły. Wydawnictwo DEBIT. Bielsko-Biała 1995. ISBN 83-7167-230-6**

Przekroczenie progu szkoły po raz pierwszy to wielkie przeżycie dla każdego przedszkolaka. Dzieci odczuwają związany z tym strach, niepewność. Wspólnie z Franklinem, pokonanie strachów związanych z nową sytuacją będzie o wiele łatwiejsze.

strach, niepewność, szkoła

4. **Bourgeois Paulette: Franklin idzie do szpitala. Wydawnictwo DEBIT. Bielsko-Biała 2007. ISBN 83-7167-211-X**

Pobyty w szpitalu to trudne przeżycie nie tylko dla dziecka. Kolejna książeczka o Franklinie oswaja z lękami związanymi z operacją i pobytem w szpitalu.

zdrowie, szpital, strach, dzielność

5. **Bourgeois Paulette: Franklin i komputer. Wydawnictwo DEBIT. Bielsko-Biała 2004. ISBN 83-7167-260-8**

Ta historyjka pokazuje jak niebezpieczne może być uzależnienie od komputera. Świat wirtualny wydaje się dużo ciekawszy, niż realne spotkania z przyjaciółmi. Ten problem dotyka niejednego ucznia klas młodszych i warto jak najwcześniej uświadamiać maluchom konsekwencje takiego zachowania.

uzależnienie od komputera, przyjaźń

6. **Bourgeois Paulette: Franklin i nowa nauczycielka. Wydawnictwo DEBIT.**

Bielsko-Biała 2007. ISBN 978-83-7167-349-8

Początek roku szkolnego i Franklin dowiaduje się, że będzie go uczyła nowa nauczycielka. Pełen obaw i strachu zjawia się w szkole, bo nie wie, co go czeka.

strach, trudności, lęk, szkoła, niepewność

7. **Bourgeois Paulette: Franklin ma zły dzień. Wydawnictwo DEBIT. Bielsko-Biała 2006. ISBN 978-83-7167-423-5**

Franklin bardzo mocno przeżywa wyprowadzkę swojej przyjaciółki wydry. Czuje się opuszczony i złości się na cały świat.

przyjaźń, smutek, złość, tęsknota

8. **Bourgeois Paulette: Franklin mówi „przepraszam”. Wydawnictwo DEBIT. Bielsko-Biała 2004. ISBN 978-83-7167-267-5**

Tym razem Franklin dowie się jak ważne jest dotrzymywanie tajemnic i umiejętność mówienia przepraszam.

przyjaźń, szacunek, wybaczenie

9. **Bourgeois Paulette: Franklin zazdrosny o przyjaciela. Wydawnictwo DEBIT. Bielsko-Biała 2013. ISBN 978-83-7167-908-7**

Najlepszy przyjaciel Franklina miś wybiera zabawę z królikiem. Mały zółwik jest zazdrosny. Franklin uczy się, że nie można mieć przyjaciela na własność.

zazdrość, przyjaźń

10. Brenifier Oskar: Dobro i zło, co to takiego? Wydawnictwo Zakamarki. Poznań 2013. ISBN 978-83-7776-040-6

Oskar Brenifier, francuski autor książek z serii „Dzieci Filozofują” jest doktorem filozofii i wykładowcą. Prowadzi warsztaty filozoficzne dla dzieci i dorosłych w wielu krajach.

W swych książkach stawia wiele pytań ich nurtujących. Pytania, czasami niewygodne, pokazują różny punkt widzenia. Uczą, by dzieci samodzielnie myślały, dokonywały ocen, zastanawiały się, a dzięki temu zyskiwały niezależność i uczyły się odpowiedzialności.

Książki autora są też źródłem inspiracji dla dorosłych, którzy nie boją się rozmawiać z dziećmi na trudne, filozoficzne tematy.

Czy możesz kraść jedzenie? Czy musisz być miły dla innych? Czy zawsze powinienes słuchać rodziców? Czy powinienes zawsze wszystko mówić? Czy zawsze powinienes robić to, na co masz ochotę? Czy powinienes pomagać innym? To sześć pytań postawionych przez autora, które zmuszają do refleksji.

dobro, zło, mądrość, niezależność, odpowiedzialność, życie, miłość, piękno, filozofia

11. Brenifier Oskar: Ja, co to takiego? Wydawnictwo Zakamarki. Poznań 2014. ISBN 978-83-7776-058-1

W kolejnej książce z serii „Dzieci Filozofują” autor stawia pytania dotyczące tego kim jest człowiek. Młody czytelnik będzie zastanawiać się nad takimi pytaniami, jak: Czy jesteś zwierzęciem? Czy cieszysz się, że

rośniesz? Czy jesteś taki jak inni? Czy jesteś coś winien swoim rodzicom? Czy lubisz przeglądać się w lustrze? Czy sam decydujesz o tym, kim jesteś?

przemijanie, czas, obowiązek, szacunek, odpowiedzialność, miłość, wygląd, poczucie wartości, wolność, odkrywanie siebie, filozofia

12. Brenifier Oskar: Uczucia, co to takiego? Wydawnictwo Zakamarki. Poznań 2013. ISBN 978-83-7776-029-1

To kolejna książka z serii „Dzieci Filozofują”. Tym razem poświęcona uczuciom, które podzielono na sześć grup: dowody miłości, zazdrość, konflikt, miłość, przyjaźń i nieśmiałość.

Autor stawia pytania, na które nie ma jednoznacznych odpowiedzi. Na koniec każdej kategorii czytelnik otrzymuje krótkie podsumowanie, które porządkuje wiedzę dzieci. Książka przeznaczona dla dzieci powyżej siódmego roku życia.

miłość, zazdrość, konflikt, przyjaźń, nieśmiałość, filozofia

13. Brenifier Oskar: Życie, co to takiego? Wydawnictwo Zakamarki. Poznań 2014. ISBN 978-83-7776-030-7

Co może sprawić, że będziesz szczęśliwy? Czy będziesz kiedyś mistrzem? Dlaczego życie bywa ciężkie? Dlaczego istnieje człowiek? Dlaczego i po co żyjemy? Dlaczego umieramy?

Przed takimi pytaniami staje czytelnik kolejnej książki z serii „Dzieci Filozofują”.

życie, szczęście, ambicja, nieszczęście, istnienie, sens życia, śmierć, filozofia

14. Buscaglia Leo: Jesień liścia Jasia. Opowieść o życiu dla małych i dużych. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne. Gdańsk 2016. ISBN 978-83-60577-55-4

Wszystkie dzieci prędzej czy później dotyka śmierć bliskich osób czy ukochanych zwierzątek. Jeśli nie wiemy jak zmierzyć się z tym tematem, to lektura „Jesieni liścia Jasia” w tym nam pomoże. Autor porównał życie ludzkie do liścia. Liść Jaś wraz z przyjaciółmi zmienia się wraz z następującymi po sobie porami roku, aby jesienią spokojnie opaść na ziemię.

To pozycja, która weszła do kanonu książek przybliżającym dzieciom tematykę śmierci i umierania.

życie, śmierć, przemijanie, istnienie, sens życia

15. Combrzyńska Nogala Dorota: Bezsenność Jutki. Wydawnictwo Literatura. Łódź 2012. ISBN 978-83-7672-151-4

Jutka, spolonizowana Żydówka mieszka z dziadkiem i ciocią w getcie. Mimo braku rodziców i grozy otaczającej rzeczywistości próbuje być dzielna i stara się patrzeć na świat optymistycznie. Pomagają jej w tym zabawy z innymi dziećmi, udomowionym gawronem, rozmowy z dziadkiem, a także przyjaźń z polską dziewczynką mieszkającą po drugiej stronie muru. Za tę książkę autorka otrzymała nagrodę Książka Przyjazna Dziecku. Opowieść ta miała nominację do nagrody Książka Roku 2012.

To książka z serii „Wojny Dorosłych-Historie Dzieci”, w której bohaterami są właśnie dzieci. To one ze swojej perspektywy, z prostotą i uczciwością typową dla dziecka bez wyolbrzymiania i koloryzowania opowiadają o tym, co przeżyły. Dzięki temu te opowieści są jeszcze bardziej realistyczne i przerażające. Książki z tej serii stanowić mogą doskonały punkt wyjścia do rozpoczęcia rozmowy na temat wojny.

wojna, śmierć, miłość, poświęcenie

16. 12 [Dwanaście] ważnych opowieści. Polscy autorzy o wartościach. Publicat S.A. Poznań 2014. ISBN 978-83-245-2343-6

Niebanalna, napisana bez nadęcia i patosu, niezwykle ciepła książka, dla dzieci od lat 6, o ważnych sprawach. Opowiadania napisał dwunastu znanych i lubianych autorów książek dla dzieci : Paweł Beręsewicz, Liliana Fabisińska, Agnieszka Frączek, Roksana Jędrzejewska-Wróbel, Joanna Krzyżanek, Irena Landau, Maria Ewa Letki, Anna Onichimowska, Eliza Piotrowska, Marcin Przewoźniak, Anna Sójka, Natalia Usenko. Książkę pięknie zilustrowała Elżbieta Kidacka.

Paweł Beręsewicz w swoim opowiadaniu pt. „Szacunek, czyli udko kurczaka” przedstawia historię czeczeńskiego chłopca Szamida, który wraz z mamą i siostrą uciekł ze swojego kraju ogarniętego wojną i zamieszkał w Polsce. To krótkie opowiadanie w sugestywny i zrozumiały dla młodego odbiorcy sposób mówi o okropnościach wojny. Uczy również szacunku do odmienności religijnej i kulturowej. Pozycja obowiązkowa w momencie, w którym

nasz kraj staje przed problemem przyjmowania uchodźców wojennych z krajów arabskich.

Lektura tych opowiadań pomoże rodzicom w codziennych sytuacjach odpowiadać na dociekliwe dziecięce pytania, nauczycielom prowadzić ciekawe zajęcia wychowawcze.

**szczęście, uczciwość, piękno,
odpowiedzialność, odmienność,
sprawiedliwość, przyjaźń, miłość,
odwaga, dobro, mądrość, wojna,
szacunek, uchodźcy, tolerancja**

17. Edvall Lilian: Nowe życie Tildy Bengtsson. Wydawnictwo Czarna Owieczka. Warszawa 2012. ISBN 978-83-63010-19-5

Bohaterka książki, sześciolatka Tilda, przeżywa trudne chwile. Jej rodzice się rozwodzą a ona musi nauczyć się żyć jeden tydzień u mamy i jeden u taty. Trudno też jej zaakceptować nową partnerkę swojego ojca.

Książka w szczerzy i bezpośredni sposób opisuje emocje i uczucia dziecka, któremu przyszło się znaleźć w zupełnie nowej dla niego sytuacji.

Problem rozwodów dotyczy coraz większej ilości dzieci. Dobrze, że na rynku pojawiła się książka, która oswaja z tym jakże trudnym tematem. Lektura tej książki przez dorosłych decydujących się na rozwód uświadomi im co przeżywają ich pociechy.

**rozwód, lęk, bezpieczeństwo,
zazdrość, miłość, niepewność**

18. Gawryluk Barbara: Mali bohaterowie. Wydawnictwo Skrzat. Kraków 2011. ISBN 978-83-7437-683-9

Barbara Gawryluk wysłuchiwała i opisała prawdziwe historie dzieci, które w sytuacjach zagrożenia życia potrafiły zareagować dojrzałe i odpowiedzialnie.

Poznajemy historię Damiana, który uratował swoich rodziców przed zatruciem czadem. Kuba i jego odważna babcia poradzili sobie z włamywaczem. Natomiast mały Damian, wielbiciel piłki nożnej, kiedy zauważył ogień natychmiast zaczął go gasić i umiał wezwać pomoc. Ostatni rozdział opowiada historię trzech dziewczyn, Marty, Ady i Sandry. To one uratowały życie starszemu panu, który zasnął na ulicy.

Pozycja obowiązkowa dla uczniów klas młodszych, którzy uczą się na lekcjach bezpiecznych zachowań i zapoznają się z numerami kontaktowymi policji, straży pożarnej.

**bohaterstwo, pomoc innym, odwaga
altruizm, odpowiedzialność**

19. Kasdepke Grzegorz: Drużyna pani Milki, czyli o szacunku, odwadze i innych wartościach. Wydawnictwo „Nasza Księgarnia”. Warszawa 2012. ISBN 978-83-10-12039-7

Grzegorz Kasdepke jest niezwykle poczytnym i cenionym autorem książek dla dzieci a także autorem scenariuszy i dziennikarzem. Przez wiele lat był naczelnym redaktorem czasopisma „Świerszczyk”.

Autor przedstawia zabawne przygody grupy przedszkolaków i ich wychowawczynie. Pani Miłka potrafi opowiadać dzieciom o uczuciach i wartościach. Analizuje zachowania dzieci i mówi im, jak inaczej mogłyby postąpić, żeby kierować się określonymi

zasadami. Uczy współczucia,
sprawiedliwości, szacunku, wytrwałości,
odwagi i uczciwości.

współczucie, sprawiedliwość,
wytrwałość, szacunek, odwaga,
uczciwość, przedszkole

**20. Kasdepke Grzegorz: Kacperiada.
Opowiadania dla łobuzów i nie tylko.
Wyd. 5. Wydawnictwo Literatura .
Łódź 2007. ISBN 978-83-60638-03-3**

W książeczce znajdziemy dwadzieścia
trzy króciutkie opowiadania. Autor
opisuje sytuacje, z jakimi spotyka się
rodzic małego dziecka. Napisane są ze
swadą i dużą dawką humoru z pozycji
tatusia pięcioletniego Kacperka. Każde
opowiadanie ma swój morał przekazany
„przy okazji”, mimochodem.

Książka otrzymała Nagrodę im. Kornela
Makuszyńskiego i wyróżnienie Polskiej
Sekcji IBBY.

miłość, czas, mądrość, rodzina,
adopcja, zrozumiałość, przedszkole

**21. Kasdepke Grzegorz: Kocha, lubi,
szanuje, czyli jeszcze o uczuciach.
Wydawnictwo „Nasza Księgarnia” .
Warszawa 2009. ISBN 978-83-10-
11656-7**

To kontynuacja książki „Drużyna pani
Miłki...” Autor wyjaśnia czym są uczucia
i jak należy sobie z nimi radzić.
W każdym z rozdziałów przedstawia
scenkę z życia przedszkola, później
charakteryzuje prezentowane uczucie, po
czym wyjaśnia dorosłym i dzieciom jak
należy o tym uczuciu rozmawiać.
Kasdepke opisał szczęście, miłość,
nienawiść, strach, poczucie winy.

miłość, nienawiść, wina, szczęście,
smutek, strach, pogarda, przedszkole

**22. Kasdepke Grzegorz: Różga. Wyd.2.
Wydawnictwo Literatura . Łódź 2009.
ISBN 978-83-10-11656-7**

Historia ośmioletniego chłopca, ucznia
klasy II, który ma mamę i ojczyma.
Kornel marzy o psie, ale rodzina nie jest
zachwycona jego pomysłem. Musi
udowodnić bliskim, że jest
odpowiedzialny i zasłużył na pieska.

Za przewrotnym tytułem "Różga" kryje
się niezwykle, wzruszające i mądre
opowiadanie o dziecięcych marzeniach
i ich urzeczywistnianiu nieraz okupionym
wyrzeczeniami.

miłość, odpowiedzialność, przyjaźń,
rodzina, zwierzę w domu

**23. Kasdepke Grzegorz: Tylko bez
całowania, czyli jak sobie radzić
z niektórymi emocjami. Wydawnictwo
„Nasza Księgarnia” . Warszawa 2010.
ISBN 978-83-10-11546-1**

Grzegorz Kasdepke potrafi w doskonały
sposób odpowiadać na potrzeby
czytelnicze dzieci i ich rodziców. Tym
razem napisał książkę dla tych, którzy nie
potrafią rozmawiać o swoich emocjach.

Autor dzięki opowieściom z życia
przedszkolaków przedstawił
najważniejsze emocje, jakie niemal
codziennie odczuwają dzieci i dorośli.
Zaprezentował tęsknotę, wstyd, radość,
gniew, zazdrość, wstręt, nudę, poczucie
krzywdy. W książce znajdziemy również
definicje emocji dostosowane do wieku
małego czytelnika, rady w jaki sposób

należy się zachować. Dla rodziców zaś autor przygotował tekst, w którym mowa jest o tym w jaki sposób rozmawiać o problemach dotyczących dzieci.

tęsknota, wstyd, zazdrość, gniew, wstręt, krzywda, radość

24. Kołyszko Wojciech: Bawian, Cudanna i pułapki zazdrości. Wyd.2 Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne. Gdańsk 2004. ISBN 978-83-60577-19-6

„Pomagamy w Wychowaniu” - seria książek o uczuciach autorstwa Wojciecha Kołyszki, gdańskiego autora i ilustratora ma na celu wspomaganie rozwoju dziecka. Jest tak pomyślana, aby ułatwić rozpoznawanie, akceptowanie i właściwe okazywanie uczuć. Adresowana do dzieci w wieku od 5 lat.

Każda z książek składa się z dwóch części: bajki oraz „instrukcji obsługi” i mówi o: smutku, strachu, zazdrości, wstydzie i radości.

Gryzia i Lirek mieszkańcy niezwykle turkusowego domu niespodziewanie znaleźli się w balonie. Dolecieli nim do Królestwa Hajlandii, gdzie władcą był król Bawian, a jego małżonką królowa Cudanna. Dzieci nie zawsze były miło przyjęte przez mieszkańców tej krainy, którzy zazdrościli im popularności i sukcesów. Gryzia zrozumiała, że może być szczęśliwa i zadowolona z siebie nawet wtedy, gdy nie ma wszystkiego, co by chciała.

zazdrość, smutek, gniew, kłótnia, rywalizacja, niesprawiedliwość, odmienność, przyjaźń, odkrywanie siebie

25. Kołyszko Wojciech: Latający śpiwór i maski wstydu . Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne. Gdańsk 2006. ISBN 978-83-60577-06-6

Tak jak inne pozycje z tej serii książka składa się z dwóch części: bajki i Instrukcji Obsługi Wstydu. Obie te części pomagają zobaczyć jakie informacje i jaką energię niesie z sobą pojawienie się wstydu. Uczą jak sobie z nim radzić. Kiedy warto posłuchać, co nam podpowiada, a kiedy staje się siłą niszczącą. Czasami wstyd może przyczynić się do odebrania pewności siebie, zaufania do siebie, poczucia własnej wartości. Dlatego trzeba uważać, aby nie wzbudzić w dziecku nadmiernego poczucia wstydu. Książka adresowana jest do dzieci w wieku 8-12 lat.

wstyd, przyjaźń, odkrywanie siebie, poczucie wartości

26. Kołyszko Wojciech: Pogromca potworów i magia strachu. Wyd.2. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne. Gdańsk 2004. ISBN 978-83-60577-20-2

W tej bajce Autor pozwala dziecku oswoić się z uczuciem strachu. Uczy, co robić, kiedy się pojawia.

Lwinia i Fignaś przekonali się na własnej skórze, po co jest potrzebny strach i że nie można go unikać. Podczas zbierania jagód zostali porwani przez wielkoluda Podusia, który przeniósł ich do doliny zamieszkałej przez łagodne i strachliwe olbrzymy. Tam poznali pogromcę potworów Herosława, z którym wybrali się do Puszczy Straszydeł, aby pozbyć się swoich lęków.

**strach, lęk, odwaga, przyjaźń,
odkrywanie siebie**

27. Kołyszko Wojciech: Smok Lubomil i tajemnice złości. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne. Gdańsk 2004. ISBN 83-89574-29-2

To kolejna pozycja z serii „Pomagamy w Wychowaniu” autorstwa Wojciecha Kołyszki.

Gryziela i Pocoryk, niespodziewanie trafiają do Krainy Straszliwej Grzeczności, gdzie wszyscy są bardzo mili i mówią sobie tylko przyjemne rzeczy. W krainie, zamieszkałej przez różowego smoka Lubomila i inne stworzenia dzieci doświadczyły różnego rodzaju uczuć, a w szczególności złości. Zrozumiały, że złośczenie się nie jest czymś złym. W drugiej krainie o nazwie Kraina Wścieklików, do której trafiły w poszukiwaniu Magicznej Marchewki dla ciężko chorego książęcego ślimaka spotkały ich niesamowite przygody. Te kolejne doświadczenia jeszcze bardziej przekonały ich, że każdy odczuwa złość i że nie można tej złości tłumić w sobie.

Bajka niezwykle sugestywnie opowiada o tym, co tracimy, gdy nie dopuszczamy złości do głosu, a także co się dzieje, gdy nie potrafimy nad nią zapanować. Uczy też, że można się złościć nie robiąc nikomu krzywdy.

złość, dokuczanie, wstyd, odkrywanie siebie

28. Kołyszko Wojciech: Wyspa Hopsiup i potęga radości. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne. Gdańsk 2009. ISBN 978-83-60577-22-6

W naszym świecie prawie cała uwaga jest skoncentrowana na stronie intelektualnej, a emocje są bardzo zaniedbane. Bajki W. Kołyszki wypełniają tę lukę-wspierają rozwój emocjonalny dzieci.

To ostatnia książka z cyklu o uczuciach poświęcona radości.

Z instrukcji obsługi dowiemy się co to jest radość, co się dzieje z dzieckiem, które odczuwa wielką radość, jakie słowa ją wyrażają, jakie są rodzaje radości i czy radość jest najważniejsza.

radość szczęście, odkrywanie siebie

29. Kołyszko Wojciech: Zakłęte miasto i sekrety smutku. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne. Gdańsk 2004. ISBN 83-89574-60-8

W kolejnej książce z serii „Pomagamy w Wychowaniu” spotykamy się z Hahanią i Lirkiem. Ich przeżycia w Najweselszym Miasteczku na Świecie i Jeziorze Łez nauczyły inne dzieci z turkusowego domu, że nie trzeba się wstydzić łez, kiedy spotyka je przykreść, i że nie można obawiać się smutku, który czasami przychodzi.

Książka pomaga dziecku zrozumieć duże i małe smutki. Opowiada o konsekwencjach unikania smutku za wszelką cenę, a także o tym jak to uczucie może zawładnąć naszym życiem.

smutek, przygnębienie, złość, przyjaźń, wyśmiewanie

30. Kotowska Katarzyna: Jeż. Wyd.5. Wydawnictwo Egmont Polska. Warszawa 2004. ISBN 83-237-1800-8

Napisana pięknym poetyckim językiem historia chłopca- „jeża”, który pod

wpływem miłości swoich przybranych rodziców traci kolce. Za pomocą metafory autorka opisała problem adopcji -jakże trudny, bolesny i obcy dziecięcemu doświadczeniu.

„Jeż” został Książką Roku w 1999 r., a w 2002 roku trafił również na listę honorową IBBY, zwaną Międzynarodową Listą im H.CH. Andersena.

adopcja, miłość, szczęście

31. Law Felicia: Lew Limpopo. Opowieść o lenistwie i ospałości. Book House. 2009. ISBN 978-83-7612-173-4

Seria Wartości została napisana dla dzieci od lat 5. Każda historia ukazuje różne aspekty zachowań ludzkich: wielkoduszość, życzliwość, altruizm, szacunek, uprzejmość, cierpliwość, uczciwość, odwagę, kreatywność. Opowieści te badają charaktery ludzi, choć obdarzają nimi postaci zwierząt, a z każdej z opowiadanych historii wyłania się jakiś morał.

Każda pozycja z tej serii zawiera materiał pomocniczy dla rodziców i nauczycieli: „Notatkę dla nauczycieli i rodziców”, „Wartości” i „Projekty tematów rozmów z dziećmi”

Lew Limpopo opowiada o konsekwencjach lenistwa. Jeśli ktoś jest leniwy i nie spełnia swoich obowiązków, to musi mieć wielkie szczęście-mieć kogoś, kto zrobi wszystko za niego.

apodyktyczność, zależność, lenistwo, słabość, egoizm, współpraca

32. Law Felicia: Pancernik Aleksander. Opowieść o odkrywaniu siebie. Book House. 2009. ISBN 978-83-7612-171-0

Pancernik Aleksander uczy się jak podejmować wyzwania i odkrywać świat, którego się nie zna. Historyjka pokazuje, że wszyscy mamy ustalone wzorce w naszym życiu dopasowane do tego, czego uczą nas rodzice byśmy dorastali bezpiecznie.

tolerancja, samodzielność, odkrywanie siebie

33. Law Felicia: Uparta Florentyna. Opowieść o zarozumiałości i pysze. Book House 2009. ISBN 978-83-7612-172-7

To prosta historyjka o konsekwencjach zarozumiałości i pychy. Florentyna większą wagę przykładą do tego, jak wygląda i czy się wszystkim podoba niż do zdrowia i bezpieczeństwa.

próżność, egoizm, niewdzięczność, przyjaźń, zdrowie

34. Law Felicia: Zebra Zanzibar. Opowiadanie o indywidualności. Book House. 2009. ISBN 978-83-7612-174-1

Jednym z najlepszych sposobów na pokazywanie wzorców zachowań są historyjki z morałem. Zebra Zanzibar nie chce wyglądać jak wszyscy inni. Pragnie być wyjątkowy. Historyjka uczy, aby dzieci nie rezygnowały ze swoich marzeń, aby wierzyły w siebie i nie bały się myśleć poza schematami.

ambicja, indywidualność, marzenia, osobowość, odmiennność, kreatywność, wiara w siebie

35. Lind Asa: Piaskowy Wilk.

**Wydawnictwo Zakamarki. Poznań
2013. ISBN 978-83-60963-11-1**

Karusia mieszka wraz z mamą i tatą w domu nad morzem. Pewnego razu postanawia wykopać na plaży dół i znajduje w nim niezwykle zwierzę - Piaskowego Wilka. Wilk jest niezwykle mądry i zna odpowiedzi na wszystkie pytania. Wspólnie z dziewczynką próbuje wyjaśnić zagadki otaczającego świata. Książka ta została wyróżniona przez Komitet Ochrony Praw Dziecka.

Dalsze losy Karusi można śledzić w książkach „Piaskowy Wilk i ćwiczenia z myślenia” oraz „Piaskowy Wilk i prawdziwe wymysły”.

**mądrość, przyjaźń, miłość, rodzina,
ciemność**

**36. Mikołajewski Jarosław: Kiedy, kiedyś,
czyli Kasia, Panjan i Pangór. Egmont
Polska. Warszawa 2011. ISBN 978-83-
237-5290-5**

To historia przyjaźni starszego pana i dziewczynki o imieniu Kasia. Mała Kasia zauważa, że z jej sąsiadem dzieje się coś niedobrego. Pan Jan traci włosy, ma problemy z pamięcią, na jego twarzy pojawiły się siniaki-widać, że jest bardzo chory. Podczas rozmów przygotowuje dziewczynkę do tego, co nieuchronne. Po swoim odejściu pozostawia Kasi list, w którym wyjaśnia, że wyruszył na spotkanie z Pangórem. Autor w niezwykle subtelny sposób oswaja dzieci ze śmiercią, pokazuje, że jest ona czymś naturalnym.

śmierć, przemijanie, przyjaźń

**37. Nowak Zdzisław: Ali -Baba i czterech
rozbójników. Nasza Księgarnia.
Warszawa 1984**

Zdzisław Nowak w swoich książeczkach, wydanych w latach 80., czerpie całymi garściami z mądrości Wschodu. Historyjki poruszają tematykę jakże aktualną w dzisiejszym świecie, jak ocenianie człowieka po wyglądzie, przepaść między bogatymi a biednymi, wykorzystywanie w pracy. Te krótkie mądre opowiadania mogą być wspaniałym wstępem do rozmów na temat wartości bądź ich braku. Przyjaciel Ali-Baby jest chory. Aby uzdrowić Salima Ali-Baba musi udać się w drogę, by znaleźć cudownego karpia. W drodze spotyka rozbójników. Podstępem udaje mu się pokonać trudności i uratować przyjaciela.

**przyjaźń, zdrowie, poświecenie,
mądrość**

**38. Nowak Zdzisław: Ali -Baba i pasterz.
Nasza Księgarnia. Warszawa 1984**

Książeczki o Ali-Babie zostały wydane w serii „Poczytaj mi Mamo”, na której wychowały się ponad dwa pokolenia maluchów. Wydawana jest niezmiennie od 1951 r. przez wydawnictwo „Nasza Księgarnia”. Na dziewięćdziesięciolecie działalności NK postanowiła zebrać najpiękniejsze książeczki z tej serii i na nowo je wydać w niezminionej szacie graficznej. W księdze szóstej znajdziemy właśnie tę pouczającą historyjkę.

Ali-Baba niespodziewanie spotyka starego pasterza Zakira. Ten opowiada mu, że został wyrzucony z pracy po pięćdziesięciu latach nie otrzymując żadnego wynagrodzenia. Ali-Baba wymyśla, że sprawiedliwą zapłatą za

ciężką pracę będzie 50 owiec, którymi opiekował się staruszek. Udają się do sędziego, aby usankcjonować zapłatę. Sędzia okazuje się nieuczciwy, ale dzięki sprytowi Zakira i Ali-Baby skąpstwo bogacza i nieuczciwość sędziego zostały ukarane.

skąpstwo, uczciwość, sprawiedliwość, praca, szacunek do starszych, niesprawiedliwość, starość

39. Nowak Zdzisław: Co się liczy naprawdę? Nasza Księgarnia. Warszawa 1987

Biedny Salim udaje się na urodziny swego sąsiada bogacza Abbasa. Zostaje przepędzony przez służbę, ale gdy wraca w atłasowych szatach przyjmują go z honorami. Opowiadka ta podejmuje temat niezwykle aktualny w dzisiejszym świecie, w którym bardzo często ocenia się ludzi po ich wyglądzie.

wygląd, ubóstwo, bogactwo

40. Nowak Zdzisław: Niezwykła podróż Ali Baby Nasza Księgarnia. Warszawa 1985

Pewien garncarz ma czterech synów. Wysła ich w świat w poszukiwaniu szczęścia. Ich zadaniem jest zbudowanie domów. Ali Baba, dzięki swoim dobrym uczynom, „posiada” dom wszędzie tam, gdzie się pojawia.

szczęście, pomoc innym, altruizm, dobro, współczucie, bezinteresowność

41. Nowak Zdzisław: Oj, tato, co robisz? Nasza Księgarnia. Warszawa 1984

Chłopiec o imieniu Ajbek został wysłany do wujka, aby uczyć się zawodu. Dopóki ciężko nie zapracował na wynagrodzenie, nie cenił wartości pieniądza.

pracowitość, lenistwo, oszustwo, pieniądz

42. Opowiadania z morałem. Publicat S.A. Poznań 2014. ISBN 978-83-245-2342-9

W książce przeznaczonej dla przedszkolaków znajduje się dwadzieścia jeden opowiadań autorstwa Agnieszki Stelmazyk, Ireny Landau, Jadwigi Jasny i Elżbiety Pałas, znanych i cenionych autorek książek dla dzieci. Opowiadania te w przystępny sposób tłumaczą dzieciom podstawowe zasady, normy i reguły postępowania. Każde z opowiadań może stanowić punkt wyjścia do rozmowy o ważnych sprawach.

samotność, czas, bogactwo, rodzina, adopcja, życzliwość, pomoc innym, przyjaźń, zwierzę w domu, szacunek dla starszych, złość, gniew, wyśmiewanie się, wstyd, miłość, nieposłuszeństwo

43. Ostrowska Beata: Jest taka historia. Opowieść o Januszu Korczaku. Wyd.2 Wydawnictwo Literatura. Łódź 2012. ISBN 978-83-7672-146-0

Rok 2012 został ustanowiony przez Sejm RP Rokiem Janusza Korczaka. Z tej okazji na rynku wydawniczym zaczęły ukazywać się książki przeznaczone dla dzieci przybliżające sylwetkę i działalność tej niezwyklej postaci.

Jedną z nich jest opowieść Beaty Ostrowskiej, która opowiada o dzieciach nad którymi opiekę

sprawował Janusz Korczak w warszawskim Domu Sierot. Ten wybitny pedagog uważał, że dzieci mają takie same prawa jak dorośli i należy im się ogromny szacunek.

Książka jest bardzo starannie wydana. Posiada twardą oprawę i świetne ilustracje, które współgrają z opowiadaną historią.

Autorka w prosty i bardzo przystępny sposób pokazuje dzieciństwo czasu wojny. Tę lekturę powinno znać każde polskie dziecko, bo nie można zapominać o bohaterach, którzy oddali swoje życie w obronie fundamentalnych wartości.

Książka przeznaczona jest dla dzieci od 7 roku życia.

miłość, poświęcenie, wojna, prawa dziecka, śmierć, bohaterstwo, odwaga, cierpienie

44. O’Nan Gerald D.: Andy w niebezpieczeństwie. Oficyna Wydawnicza „Vocatio”. Warszawa 1994. ISBN 83-85435-66-2

Pierwsza książka o chłopcu imieniem Joey i jego niezwykłym przyjacielu - małej mrówce z serii „Mrówka Andy”.

Chłopiec gra w piłkę z kolegami i nieświadomie niszczy rośliny w ogródku sąsiada. Zaś Andy prawie traci życie przy koszeniu trawnika.

Autor proponuje rodzicom, aby wykorzystać opowiadania o przygodach chłopca i mrówki do rozmowy z dziećmi. To doskonała okazja, aby porównać przeżycia dziecka z tymi, które doświadczali bohaterowie tej książeczki.

prawda, dobro, zło odpowiedzialność, podejmowanie decyzji, wandalizm

45. O’Nan Gerald D.: Uciekinierzy. Oficyna Wydawnicza „Vocatio”. Warszawa 1994. ISBN 83-85435-66-2

Druga książka z serii opowiadań o przygodach chłopca i mrówki Andy. Ta wesoła i barwna książka nie tylko dostarczy dzieciom rozrywki, ale ułatwi im przyswojenie sobie wartościowych treści, które każde dziecko powinno znać. Joey nieświadomie rani słowami przyjaciela Andy’ego Dictera, który się jąka.

przyjaźń, wyśmiewanie się, szacunek, wybaczenie, jękanie się

46. O’Nan Gerald D.: Zaginione nuty. Oficyna Wydawnicza „Vocatio”. Warszawa 1994. ISBN 83-85435-66-2

Kolejna książka z serii „Mrówka Andy”. Joey gra na trąbce w szkolnej orkiestrze i bez zgody kolegi pożycza jego nuty. Kolega natomiast ma problem, bo boi się jak zareagują koledzy na jego nowe okulary.

prawdomówność, kradzież, lęk, wyśmiewanie, wygłąd

47. Papużyńska Joanna: Asiunia. Wydawnictwo Literatura. Łódź 2011. ISBN 978-83-7672-415-7

Wojny prowadzone są przez dorosłych, ale niestety nie omijają dzieci. Dlatego nie należy z tego tematu czynić tabu.

Wydawnictwo Literatura we współpracy z Muzeum Powstania Warszawskiego przygotowało cykl książek opowiadających o wojnie. Do tego cyklu należy książka Joanny Papużyńskiej pt. „Asiunia”. To opowieść o dziewczynce, która ma sześć i pół roku, kiedy kończy

się wojna. Asiunia opowiada o tym, jak Niemcy aresztowali jej mamę, jak razem z rodzeństwem przenosili się z miejsca na miejsce w poszukiwaniu jakiegoś lokum. Jak wreszcie trafili do babci i w domku letniskowym w trudnych warunkach dotrwali do końca wojny. Dziewczynka oczyma dziecka spogląda na świat, którego nie za bardzo rozumie, ale na wszystko jest jedno wytłumaczenie-wojna!

Wspólna lektura tej książki to doskonała okazja do wyjaśnienia dziecku, czym jest wojna, co czuli wówczas ludzie i jak walczyli o przetrwanie.

miłość, poświęcenie, wojna, śmierć, odwaga, cierpienie

48. Piquemal Michel: Bajki filozoficzne. Muchomor. Warszawa 2004. ISBN 83-89774-08-9

Autor przedstawił 60 bajek i przypowieści zaczerpniętych z filozofii zachodniej, mądrości Wschodu, mitologii, do których dołączył komentarz nazwany „W pracowni filozofa”. Komentarz ten pomaga wykroczyć poza dosłowne znaczenie bajek, zachęca do stawiania pytań i szukania odpowiedzi. Bardzo pomocne są słowa –klucze umieszczone w nagłówku. Pomagają zorientować się, jakie pojęcia i koncepcje towarzyszą tekstowi i pozwalają położyć na nie szczególny nacisk. Książka przeznaczona dla dzieci od lat 9.

tolerancja, prawda, dobro, grzeczność, wrażliwość, współczucie, pogarda, szacunek, altruizm, braterstwo, śmierć, uprzedzenia, mądrość, bogactwo, szczęście, ubóstwo, rozum, bóg, miłość, nienawiść, filozofia, zazdrość, wiedza,

przeznaczenie, sprawiedliwość, prawo, cierpienie, wolność, praca, lęk, władza, przemoc, gniew, wolność, strach, czas, nauka, cierpliwość, egoizm, pieniądz, zło, moralność, wygląd, opinia, nieposłuszeństwo, sumienie, pycha, starość, solidarność, niesprawiedliwość

49. Piquemal Michel: Bajki filozoficzne. Jak żyć razem? Muchomor. Warszawa 2012. ISBN 978-83-89774-52-1

To kolejny zbiór bajek autorstwa Michela Piquemala. Jego pierwsza część cieszyła się ogromną popularnością wśród nauczycieli, którzy wykorzystywali bajki na lekcjach jako materiał pomocniczy do rozmyślań o charakterze obywatelskim i filozoficznym. Tematem przewodnim tego zbioru jest pojęcie „żyć razem”.

Jak pisze sam autor -te pochodzące z całego świata, parable i opowieści mogą stać się punktem wyjścia owocnych debat i refleksji, pogłębiających myśli i poszerzających horyzonty.

agresja, altruizm, ubóstwo, braterstwo, cierpienie, duma, egoizm, ekologia, godność, kłamstwo, kradzież, łatwowierność, mądrość, miłość, nienawiść, nietolerancja, odwaga, pieniądz, plotka, praca, prawda, przyjaźń, pycha, radość, religia, rodzina, siła, słabość, skromność, solidarność, sprawiedliwość, starość, strach, szacunek, szczęście, sztuka, śmierć, tchórzostwo, tradycja, walka, wiara, wiedza, władza, wolność, współczucie, pomoc innym, zaufanie, zazdrość, życie, filozofia

50. Stalfelt Pernilla: Mała książka o przemocy. Wydawnictwo Czarna

Owca. Warszawa 2008. ISBN 978-83-7554-026-0

Pernilla Stalfelt to popularna szwedzka autorka książek dla dzieci i ilustratorka. Między innymi zdobywczyni nagrody Astrid Lindgren. W swojej książce, bogato przez siebie ilustrowanej, zawarła różnego rodzaju przykłady przemocy: od przemocy słownej do fizycznej prowadzącej nawet do wojen. Pokazała także w jaki sposób można jej przeciwdziałać.

W porównaniu z innymi książkami z serii „Bez Tabu” pozycja rozczarowuje dość stereotypowym myśleniem, a rysunki nie zachwycają.

przemoc, konflikt, wojna, nietolerancja

51. Stalfelt Pernilla: Różni, ale tacy sami. Książka o tolerancji. Wydawnictwo Czarna Owca. Warszawa 2013. ISBN 978-83-6301-038-6

Autorka w dowcipny sposób omawia podobieństwa i różnice między ludźmi. Zachęca do przemyśleń nad takimi pojęciami jak: tolerancja, współlistnienie, współczucie.

Na początku roku szkolnego 2012 wszyscy szwedzcy trzecioklasiści otrzymali tę książkę w prezencie.

uprzedzenie, tolerancja, odmienność, współczucie, lęk, przemoc

52. Stark Ulf: Czy umiesz gwizdać, Joanno? Wydawnictwo Zakamarki. Poznań 2013. ISBN 978-83-60963-29-6

Ulf Stark jest cenionym i bardzo lubianym szwedzkim autorem książek dla dzieci.

Bertel i Ulf to przyjaciele. Bertel zazdrości Ulfowi wspaniałego dziadka, więc postanawiają udać się do domu starców i znaleźć dla niego dziadka. Zaprzyjaźniają się z pewnym staruszką. Na podstawie tej książki powstał film, który pokazywany jest w szwedzkiej telewizji w okolicach świąt Bożego Narodzenia.

To piękna opowieść o przyjaźni, radości bycia razem i o pożegnaniu.

przyjaźń, przemijanie, śmierć, szacunek do starszych, starość, radość

53. Strękowska- Zaremba Małgorzata: Złodzieje snów. Wydawnictwo „Nasza Księgarnia”. Warszawa 2008. ISBN 978-83-10-11492-1

Mała Basia po rozstaniu rodziców nie może spać. Po jej kolorowych snach zostało tylko puste miejsce, którego nie da się wypełnić bajkami, zabawkami ani lekarstwem o słodkim smaku. Bartek, jej starszy brat, odkrywa prawdę - to wina złodziei. Dzieci wyruszają na poszukiwanie utraconych snów.

Opowieść tłumaczy dzieciom rozwód rodziców, a rodzicom pokazuje, jak trudno ich pociechom odnaleźć się w świecie dorosłych.

Książka nominowana do literackiej nagrody "Książka Roku 2008" przyznawanej przez Polską Sekcję IBBY.
rozwód, lęk, rodzina

54. Strzałkowska Małgorzata: O wartościach, czyli rady nie od parady III. Wydawnictwo Czarna Owca. Warszawa 2014. ISBN 978-83-7554-650-7

Małgorzata Strzałkowska jest autorką ponad stu książek dla dzieci. Jej wiersze, baśnie i opowiadania znajdują się w podręcznikach i antologiach.

„O wartościach..” jest trzecim zbiorem wierszyków z morałem po tomiku „Rady nie od parady...” i „Raj na ziemi...”

Autorka, w formie rymowanek, przekazuje dzieciom wiedzę o najważniejszych w życiu wartościach takich jak: prawda, odwaga, honor, sprawiedliwość, wolność, uczciwość, przyjaźń, pokój, zdrowie.

**prawda, miłość, życie, wolność, pokój,
dobro, piękno, przyjaźń akceptacja,
zdrowie, uczciwość, sprawiedliwość,
odwaga, honor, szacunek**

- 55. Strzałkowska Małgorzata: Rady nie od parady, czyli wierszyki z morałem. Wydawnictwo Czarna Owca. Warszawa 2014. ISBN 978-83-7554-063-5**

„Rady nie od parady...” to wierszyki zawierające cenne rady i wskazówki, a każde z nich kończy się morałem, czyli krótką mądrością podpowiadającą, co w życiu jest ważne. Przekazują bardzo potrzebną wiedzę o tym, jak postępować z koleżankami i kolegami w szkole, aby cieszyć się ich przyjaźnią i szacunkiem. Zaleca się ją do głośnego czytania w klasach 0-III

**pomoc innym, wybaczenie, piękno
 optymizm, radość, złość,
 odpowiedzialność, uprzejmość, gniew,
 doskonałość, współpraca, smutek,
 prawda**

- 56. Strzałkowska Małgorzata: Raj na Ziemi, czyli rady nie od parady II.**

**Wydawnictwo Czarna Owca.
Warszawa 2014. ISBN 978-83-7554-000-0**

Kolejny tom wierszy, z których każdy kończy się morałem - przysłowiem. Tym razem autorka stara się uczulić młodego czytelnika na sprawy dotyczące środowiska, tego najbliższego i tego odległego, oraz na los wszystkich żywych istot - od maleńkiej roślinki do olbrzymiego słonia. W ciekawej i zabawnej, a więc atrakcyjnej dla dzieci formie przekazuje całkiem poważne przesłanie - Ziemia jest naszym wspólnym domem, dlatego dbanie o niego jest też naszym wspólnym obowiązkiem.

**ekologia, szacunek do przyrody,
szacunek do zwierząt, zdrowie**

- 57. Wrona Helena: Dzielny lew Lesio. Wydawnictwo Edukacyjne PARPA. Warszawa 2007. ISBN 83-89566-31-1**

Bajeczki terapeutyczne autorstwa Heleny Wrony wybitnej psycholog wspomagają małych czytelników w sprawach, które są dla nich za trudne i z którymi nie potrafią sobie poradzić.

Mały Lesio mieszka wraz ze swymi rodzicami na pięknej polanie. Jego życie jest pełne cierpienia, gdyż doświadcza przemocy fizycznej ze strony swego ojca. Towarzyszy mu ciągły lęk, poczucie winy, bywa agresywny, miewa kłopoty w szkole, nie potrafi nikomu zaufać, ani bawić się z rówieśnikami. Na całe szczęście Lesio trafił do rodziny kolegi Wilczka, gdzie otrzymał pomoc. Ojciec Wilczka pan policjant pouczył pana Lwa, że bicie dzieci jest przestępstwem. Od tej pory nigdy już nie uderzył swojego synka.

rodzina, wyśmiewanie, bezradność, przemoc, agresja, bicie dzieci, strach, poczucie winy, wstyd, pomoc innym, brak zaufania

58. Wrona Helena: Mała Zuzia. Wydawnictwo Edukacyjne PARPA. Warszawa 2006. ISBN 83-89566-14-1

Tematem terapeutycznych bajek autorstwa Heleny Wrony są traumatyczne przeżycia, których doświadczają dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Ta historyjka opowiada o Zuzi, która mieszka w Czarodziejskim Lesie Zabawek. Jej życie przepełnione jest smutkiem i cierpieniem, gdyż czuje się niekochana. Rodzice nie poświęcają jej dostatecznej uwagi. Mama przytłoczona jest obowiązkami codziennego życia, a tata ma ogromny problem-nadużywa alkohol, co wpływa bardzo negatywnie na relacje w rodzinie. Pewnego razu, aby zwrócić na siebie uwagę, Zuzia postanawia nie wrócić do domu. Na całe szczęście w tym czarodziejskim lesie działa klinika pana Borsuka, do której w końcu trafia cała rodzina.

rodzina, alkohol, kompleks, zaufanie, poczucie własnej wartości, dziecko z problemem alkoholowym, krzywdzenie dzieci

59. Wrona Helena: Rodzina misiów. Wydawnictwo Edukacyjne PARPA. Warszawa 2005. ISBN 83-89566-09-5

„Rodzina Misiów” jest pierwszą książeczką z serii bajek terapeutycznych przygotowaną przez Wydawnictwo Edukacyjne PARPA współpracujące z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Celem tych bajek jest wspieranie rozwoju osobowego dziecka, zredukowanie problemów emocjonalnych. Pozwalają one dziecku bez lęku spojrzeć na swoje problemy i uczyć jak sobie z nimi radzić.

Mama i tato Misiowie mają dwójkę dzieci Hemka i Pyszcusię i mieszkają w Czarodziejskim Lesie Zabawek. Z panem Misiem dzieje się coś niedobrego. Zajęty „malowaniem tęczy” nie ma czasu na wspólne przebywanie ze swoją rodziną, która bardzo boleśnie odczuwa tę niepokojącą zmianę w zachowaniu. Mama jednak się nie poddaje i postanawia poszukać pomocy, którą otrzymuje u mądrego Borsuka, właściciela kliniki.

rodzina, pomoc, depresja, samotność

60. Zubrzycka Elżbieta: Powiedz komuś! Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne. Gdańsk 2004. ISBN 83-89574-81-0

„Powiedz komuś” to książka, która została przygotowana przez Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne i wydana w serii „Bezpieczne Dziecko”. Skonstruowana jest w formie zakazów, gdyż to one pomagają odpowiednio zachować się w sytuacjach niezrozumiałych, budzących strach, zażenowanie, niepokój, przykrość. Książka składa się z czterech części i dotyczy: szacunku do środowiska, do ludzi, a w szczególności do dzieci i ich ciała.

Na początku każdej części znajdują się propozycje, a zarazem szczegółowe sugestie jak pracować z dziećmi, wraz z przykładami tematów.

Bardzo ważną nauką, podkreślaną na każdej stronie jest konieczność reagowania, kiedy dziecko jest świadkiem cudzej krzywdy.

szacunek, molestowanie seksualne, poczucie własnej wartości, zaufanie, bezpieczeństwo, szacunek do przyrody, szacunek do zwierząt, wyśmiewanie się, kłamstwo, obrażanie, krzywdzenie dzieci, bicie dzieci.

Indeks autorów

Beręsewicz Paweł 16

Bourgeois Paulette 2-9

Brenifier Oskar 10-13

Buscaglia Leo 14

Combrzyńska-Nogała Dorota 15

Edvall Lilian 17

Ezop 1

Fabisińska Liliana 16

Frączek Agnieszka 16

Gawryluk Barbara 18

Jasny Jadwiga 42

Jędrzejewska-Wróbel Roksana 16

Kasdepke Grzegorz 19-23

Kołoszko Wojciech 24-29

Kotowska Katarzyna 30

Krzyżanek Joanna 16

Landau Irena 42

Law Felicia 31-35

Letki Maria Ewa 16

Lind Asa 35

Mikołajewski Jarosław 36

Nowak Zdzisław 37-41

Onichimowska Anna 16

Ostrowska Beata 43

O'Wan Gerald 44-46

Pałas Elżbieta 42

Papuzińska Joanna 47

Piotrowska Eliza 16

Piquemal Michel 48-49

Przewoźniak Marcin 16

Sójka Anna 16

Stalfelt Pernilla 51-52

Stark Ulf 52

Stelmaszyk Agnieszka 42

Strękowska-Zaremba Małgorzata 53

Strzałkowska Małgorzata 54-56

Usenko Natalia 16

Wrona Helena 57-59

Zubrzycka Elżbieta 60

Indeks słów kluczowych

adopcja 20, 30, 42
agresja 49, 57
akceptacja 54
alkohol 58
ambicja 13,34
altruizm 18, 40, 48, 49
apodyktyczność 31
bezinteresowność 40
bezpieczeństwo 17, 60
bicie dzieci 57, 60
bezzadność 57
bogactwo 39, 42
bohaterstwo 18, 43
bóg 48
brak zaufania 57
braterstwo 48, 49
ciemność 3 , 41
cierpienie 43, 47, 48, 49
cierpliwość 48
czas 11, 20, 42, 48
depresja 59
dobro 1, 10, 16, 40, 20, 42, 48, 54
doskonałość 55
duma 49
dziecko z problemem alkoholowym 58
dzielność 4
egoizm 1, 31, 33, 48, 49
ekologia 49, 56
filozofia 10, 11, 12, 13, 48, 49
gniew 23, 24, 42, 48, 55
godność 49
grzeczność 48
honor 54
indywidualność 34
istnienie 13,14
jąkanie się 45
kłamstwo 1, 49, 58, 60
kłótnia 1
konflikt 12, 50
kradzież 46, 49
kreatywność 34
krzywda 23
krzywdzenie dzieci 58, 60
lenistwo 31, 41
lęk 2, 6, 17, 26, 46, 48, 51, 53
łatwowierność 49
marzenia 34
mądrość 1, 10, 16, 20, 35, 37, 49
miłość 10, 11, 12, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 30, 35, 36, 42, 43, 47, 48, 49, 54
molestowanie seksualne 60
moralność 48

nauka 48	pogarda 21, 48
nienawiść 20, 48, 49	pokój 54
niepewność 3, 6, 17	pomoc innym 1, 18, 40, 42, 49, 55, 57
nieposłuszeństwo 42, 48	poświęcenie 15, 37, 43, 47
niepowodzenie 1	praca 1, 38, 48, 49
niesprawiedliwość 24, 38, 48	pracowitość 41
nieszczęście 13	prawa dziecka 43
nieśmiałość 12	prawda 1, 48, 49, 54, 55
nietolerancja 49	prawdomówność 44, 46
niewdzięczność 1, 33	prawo 48
niezależność 10	próżność 1, 33
obowiązek 11	przedszkole 19, 20, 21
obrażanie 60	przemijanie 11, 14, 36
odkrywanie siebie 11, 24, 25, 26, 27, 28, 32	przemoc 1, 48, 50, 51, 57, 59
odmienność 16, 24, 34, 51	przeznaczenie 48, 57
odpowiedzialność 10, 11, 16, 18, 22, 44, 55	przygnębienie 29
odwaga 1, 16, 18, 19, 26, 43, 47, 49, 54	przyjaźń 1, 5, 7, 8, 9, 12, 16, 22, 24, 25, 26, 29, 33, 35, 36, 37, 42, 45, 49, 52, 54
opinia 48	pycha 48, 49
optymizm 55	radość 23, 28, 49, 52, 55
osobowość 34	religia 49
oszustwo 41	rodzina 20, 22, 35, 42, 49, 53, 57, 58, 59
pieniądz 41, 48, 49	rozum 48
piękno 10, 16, 54, 55	rozwód 17
plotka 49	rywalizacja 24
poczucie wartości 1, 11, 25, 58, 60	samodzielność 32
poczucie winy 57	samotność 42, 58, 59
podjmowanie decyzji	sens życia 13, 14

siła 1, 49
 skąpstwo 38
 skromność 49
 słabość 31, 49
 smutek 7, 21, 24, 29, 55
 solidarność 48, 49
 sprawiedliwość 1, 16, 19, 38, 48, 49, 54
 spryt 1
 starość 38, 48, 49, 52
 strach 2, 3, 4, 6, 21, 26, 48, 49, 57
 sumienie 48
 szacunek 8, 11, 16, 19, 48, 49, 54, 60
 szacunek do przyrody 56, 60
 szacunek do starszych 38, 42, 52
 szacunek do zwierząt 56, 60
 szczęście 1, 13, 16, 21, 28, 30, 40, 48, 49
 szkoła 3, 6
 szpital 4
 sztuka 49
 śmierć 13, 14, 15, 36, 43, 47, 48, 49
 tchórzostwo 49
 tęsknota 7, 23
 tolerancja 16, 32, 48, 51
 tradycja 49
 trudności 1, 6
 ubóstwo 39, 48, 49
 uchodźcy 16
 uczciwość 1, 16, 19, 38, 54
 uprzedzenie 51
 uprzejmość 55
 uzależnienie od komputera 5
 walka 49
 wandalizm 44
 wiara 49
 wiara w siebie 34
 wiedza 48, 49
 wina 21
 władza 48, 49
 wojna 15, 16, 43, 47, 50
 wolność 1, 11, 48, 49, 54
 wrażliwość 48
 współczucie 19, 40, 48, 49, 51
 współpraca 31, 55
 wstręt 23
 wstyd 23, 25, 27, 42, 57
 wybaczenie 8, 45, 55
 wygląd 11, 39, 46, 48
 wyśmiewanie się 29, 42, 45, 46, 57, 60
 wytrwałość 1, 19
 zależność 31
 zaufanie 49, 58, 60
 zarożumiałość 20
 zazdrość 9, 12, 17, 23, 24, 48, 49
 zdrowie 4, 33, 37, 54, 56
 zło 1, 10, 44, 48
 złość 7, 27, 29, 42, 55

zwierzę w domu 22, 42

życzliwość 42

życie 10, 13, 14, 49, 54